

Julian Tuwim, **El senyor Xicotiu i la balena**, Bohdan Butenko

Títol original: *Pan Maluśkiewicz i wieloryb*
Poema: Julian Tuwim

Il·lustració: Bohdan Butenko

Versió catalana: Xènia Dyakonova i José Mateo

Idioma: CA-PO

+3

Thema. YFH (Ficció infantil / Ficció juvenil: fantasia),
1DTP (Polònia).

PVP: 15,00 € (14,42 + IVA)

24 pp.
246 x 170 mm

Els autors

L'escriptor. **Julian Tuwim** (1894 - 1953). Poeta polonès d'origen jueu, va florir en l'època de la restauració nacional. És fundador del grup Skamander, centrat en Varsòvia, que va aportar vitalitat urbanita i cosmopolita a la literatura polonesa del s. xx. Destaca pel seu coneixement profund de la literatura polonesa i russa. Va saber treure partit del seu extraordinari domini del vers i de la llengua, amb un ús vigorós i creatiu. Durant els darrers anys de la dècada de 1930, Tuwim aprofita l'exploració de la sonoritat del llenguatge en el vers, l'habilitat per a la caricatura i l'humor i el coneixement dels tòpics del folklore en el camp de la literatura infantil. Juntament amb Jan Brzechwa, és el pare de la poesia infantil polonesa. Algun dels seus poemes infantils són clàssics immarcescibles.

l'il·lustrador. **Bohdan Butenko** (1931 - 2019). Dissenyador, artista gràfic i autor d'àlbums il·lustrats, còmics, escenografies i guions de teatre i espectacles de marionetes. Creador de personatges de còmic icònics com Gapiszon, Kwapiszon i la parella Gucio i Cezar. De traç senzill i solucions d'aspecte avantguardista i heterodox, Butenko ha esdevingut un clàssic del grafisme polonès. Comparava la creació d'un llibre amb el procés de teixir un jersei. Amb aquesta imatge, al·ludia a la manera com els diversos elements de disseny (tipografia, il·lustració, materials, etc.) han d'operar conjuntament per tal de generar un objecte amb una veu personal capaç de parlar al lector.

El llibre i l'edició

A través de les paraules, Tuwim posa en marxa una gran epopeia de joguina: el material ideal per al desplegament de la imaginació i per al debut del gran Bohdan Butenko en el terreny de la il·lustració infantil. En 26 estrofes de quatre versos, el gran poeta polonès construeix la història del senyor Xicotiu, petit «com un cigró», que emprèn una expedició en solitari a la recerca l'única cosa al món que no ha vist encara: la balena.

El text es va publicar per primer cop el 1939 a la revista infantil *Gazetka Miki*; l'àlbum, un dels més emblemàtics de Butenko, va sortir el 1956. S'ha reimprès diversos cops. La reedició del 2008 a càrrec de Wydawnictwo Dwie Siostry va entrar a la llista White Ravens del 2010. El llibre s'ha traduït a diversos idiomes amb un èxit considerable.

Amb tints planes i una gran economia de mitjans expressius Bohdan Butenko va construir un món de ficció que integra el text de Tuwim de manera amable i irònica.

Com és norma de l'editorial quan es tracta de versos, hem inclòs els originals respectant el disseny del llibre original. També s'inclou informació concisa sobre la història editorial del poema.

Fa paperassa i demana
al capità, que l'atén:
«Hi ha lloc al mar per la barca?».
«Sí, senyor: suficient!».

I el gran viatge comença,
i és el més bell dels matins:
sí, ja ha salpat i ja rema,
va mar endins, mar endins.

L'aigua està en calma i s'estén
en mil miralls: tan serena!...
i, malgrat tot, no s'hi veu
ni un pensament de balena.

Va remant amb dues pales,
amb les quatre, amb una, amb tres...
fa quinze dies que busca,
i no s'hi veu res de res.

Quina gràcia té *El senyor Xicotiu i la balena*

- És alhora un llibre àlbum i un poema narratiu que es pot llegir en veu alta.
- Les il·lustracions per si mateixes criden l'atenció per la seva gràcia i economia de mitjans. Butenko aconsegueix alhora un disseny d'exquisida elegància gràfica i de perfecta funcionalitat expressiva i narrativa.
- L'adaptació catalana ha seguit pautes de rigor formal buscant la màxima qualitat, gràcia i oralitat del text: metre fix (heptasíl·lab), rima consonant en els parells, sintaxi senzilla, alternança de versos plans i aguts, etc.
- Utilitzant elements de l'imaginari infantil que podrien ser propis d'un conte de fades, Tuwim construeix, amb gran domini de la tècnica poètica, un relat a l'altura dels nens del s. XX, i creiem que també del XXI.
- La ironia, el lirisme soterrat i el vigor uneixen l'obra del poeta i de l'il·lustrador.
- Es tracta d'un llibre que ha trobat bona acollida en diverses llengües europees, necessari en català.
- La inclusió dels originals i d'una breu referència contextual, ajuda a emmarcar el llibre i presentar-lo com a objecte arrelat a la cultura.

«Ha dit "balena"? L'he vist!
Una proesa completa!».
«Ep, no exageris, només
és el meu nas, la part dreta.

»Soc tota jo sota l'aigua
i tu potser moriràs...».
«Prò l'illa, on para?». «Res d'illa:
és el meu nas, el meu nas!».

En Xicotiu s'estremeix.
«Ep, tu, puça: què remenes?».
«No re-me-me, tre-me-mol...
jo... mai més... ba-balenes!».

I d'un salt puja a la barca
i pel mar com un coet
va remant a terra ferma
i d'un vol torna a Falset.